

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2026

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (v nadaljevanju KFBK) deluje za območje občin Kamnik in Komenda. Skupno število prebivalcev na tem območju na dan 01.01.2025 je bilo 36.646 prebivalcev. Knjižnica ima poleg osrednje knjižnice v Kamniku še krajevne enote v Komendi, Šmarci in Motniku ter potujočo knjižnico, ki omogoča dostop do knjižničnega gradiva tudi tistim uporabnikom, iz bolj oddaljenih krajev in težje obiščejo knjižnico.

Temelj za letni načrt nakupa knjižničnega gradiva v KFBK je dokument Upravljanje knjižnične zbirke Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik

https://www.kam.sik.si/Portals/KnjiznicaKamnik/Dokumenti/Ncrti_in_strateski_dok/UPRAVLJANJE_KNJIZNICE_NICNE_ZBIRKE_KFBK%20-NABAVNA%20POLITIKA.pdf, kjer so opredeljena izhodišča, kriteriji in cilji nabavne politike. Z letnim načrtom nakupa knjižničnega gradiva bo KFBK dopolnjevala in oblikovala knjižnično zbirko z nakupi in darovi.

POSŁANSTVO

Z našimi storitvami in zbirkami razvijamo ter uveljavljamo vrednote znanja, obveščenosti, izobraženosti in kulture. Spodbujamo socialno vključenost in povezovanje posameznikov v skupnost. Uporaba knjižnice in njenih storitev prispeva k dvigu kakovosti življenja tako posameznikov kot skupnosti.

Knjižnica aktivno sodeluje pri oblikovanju lokalne skupnosti, povezujemo se z različnimi deležniki in razvijamo različne vrste pismenosti. Podpiramo razvoj lokalne skupnosti in uresničevanje različnih ciljev. Različnim ciljnim skupinam omogočamo vključevanje in sodelovanje v informacijski družbi.

Posameznikom nudimo dostop do knjižničnega gradiva tako v fizični kot elektronski obliki. Podpiramo digitalizacijo in nove tehnologije, kar omogoča neomejen dostop do gradiva.

VIZIJA

Dostopnost, svoboda in odgovornost pri uporabi ter vrednotenju gradiva so temeljne značilnosti našega delovanja, s katerimi prispevamo k doseganju ciljev in izboljšanju kakovosti življenja v lokalnem okolju. Delujemo v optimalnih pogojih, kjer prostori in oprema omogočajo posameznikom, da izkoristijo digitalne in druge sodobne tehnologije ter spodbujajo socialno povezovanje.

CILJI

Cilji pri dopolnjevanju in izgradnji knjižnične zbirke KFBK so:

- informiranost uporabnikov,
- spodbujanje vseživljenjskega učenja,
- podpora formalnemu in neformalnemu izobraževanju,
- prostočasno branje za razvedrilo in sprostitev,
- razvoj bralne pismenosti,
- spodbujanje informacijske pismenosti,
- smotrno izkoriščanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva ter knjižničnih storitev,
- krepitev identitete lokalne skupnosti z domoznanskim gradivom,
- pomoč pri odločanju posameznikov in skupnosti,
- spodbujanje razvoja osebnosti, individualnosti in vrednot,
- podpora slovenskem kulturnemu ustvarjanju in izvirni literarni ustvarjalnosti, ki jo med bralci tudi promoviramo.

Kar vpliva na dopolnjevanje in izgradnjo knjižnične zbirke KFBK je izpolnjevanje naše vizije in poslanstva, zadovoljevanje potreb različnih ciljnih skupin uporabnikov ter upoštevanje izobraževalnih, kulturnih, informacijskih, raziskovalnih, socialnih potreb okolja. Nabava poteka skladno s finančnimi zmožnostmi knjižnice.

Knjižno zbirko dopolnjujemo ob upoštevanju potreb različnih ciljnih skupin, kar omogoča enakopravno izpolnjevanje pravic vseh prebivalcev. Z nabavo raznolikega gradiva, tudi v tujih jezikih, upoštevamo raznolikost lokalne skupnosti in s tem omogočamo bralno pismenost. Osredotočamo se na razvijanje bralne kulture in informacijske pismenosti, pri čemer upoštevamo potrebe ciljnih skupin. Skrbimo za dostopnost knjižničnih naslovov v fizični in elektronski obliki, ter za ustrezno odprtost knjižničnih enot.

Za spodbujanje branja in bralne kulture organiziramo različne dejavnosti, prilagojene različnim generacijam:

- predšolski otroci: pravljичne urice, pravljичni kovček, predšolska bralna značka Veronikin zaklad,
- osnovnošolci: bibliopedagoške dejavnosti, ki zajemajo organiziran obisk razredov v prostorih knjižnice, projekt Rastem s knjigo, Branje je iskanje, Beremo s tačkami
- srednješolci: projekt Rastem s knjigo,
- družine: Poletavci, Branje je iskanje, literarne transversale po Kamniku in Komendi,
- odrasli: Srečanja s knjigo, Bralni maraton, razstave, potopisna predavanja, literarni večeri,
- uporabniki s posebnimi potrebami: Drugačne zgodbe v knjižnici, Srečanja s knjigo.

KRITERIJI ZA IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Cilji dokumenta Upravljanje knjižnične zbirke KFBK so prvo vodilo pri oblikovanju knjižnične zbirke z nabavo gradiva in s knjižničnimi darovi. Za doseganje teh ciljev upoštevamo splošne in posebne kriterije.

Načrtovanje nabave knjižničnega gradiva in izgradnje knjižnične zbirke je skladno z zakonskimi podlagami in strokovnimi priporočili:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, 87/01 in 96/02 in 92/15)
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (Uradni list RS, 34/15)

- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, 73/03 in 70/08 in 28/23)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, 29/03 in 162/22)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: za obdobje 2018-2028 (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018)
- Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022-2027
- Neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnih sredstev v letu 2026

Splošni kriteriji

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na vsebino:

- Izbor strokovnega gradiva temelji na trajni vrednosti vsebine. Posebno pozornost namenjamo temeljni strokovni literaturi z različnih področij. S strokovnim gradivom spodbujamo vseživljenjsko učenje, tako formalno kot neformalno, ter razvijamo informacijsko pismenost in kakovostno preživljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva. Vsa strokovna področja bomo dopolnjevali z novimi, aktualnimi vsebinami, da zagotovimo ustrezno število knjižničnega gradiva glede na potrebe in pričakovanja uporabnikov.
- Pri nabavi leposlovnega gradiva upoštevamo kakovost vsebine, pri čemer so pomembni priznani avtorji, založniki, ilustratorji ter pozitivne kritike v strokovnih publikacijah. Z nakupom leposlovnega gradiva podpiramo slovensko literarno ustvarjalnost in nabavljamo tudi nagrajena dela v tujih jezikih, zlasti v angleščini.
- Osredotočamo se na zagotavljanje splošne dostopnosti kakovostne slovenske knjižne produkcije za odrasle, še posebej izvirne slovenske in prevodne literature, ter kakovostne otroške in mladinske literature.
- Nabavljamo in zagotavljamo dostop do zvočnih knjig in e-knjig v slovenskem jeziku.
- Spremljamo in nabavljamo novosti tekoče produkcije. S tem omogočamo, da bo knjižnična ponudba aktualna.

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na različne zvrsti, vrste in oblike gradiva:

Standardi določajo priporočeno razmerje med leposlovnim in strokovnim gradivom, ki je do 50 % naslovov leposlovnega gradiva v krajevnih knjižnicah, z velikostjo knjižnice se praviloma večja delež strokovnega gradiva. Knjižnica redno dopolnjuje knjižnično zbirko glede na kriterije, določene v dokumentu Upravljanje knjižnične zbirke KFBK in načrtuje nabavo 50 % naslovov strokovnega gradiva in 50 % naslovov leposlovnega gradiva.

Delež knjižničnega gradiva za predšolske otroke, šolske otroke in mladostnike je po standardih za splošne knjižnice 30 %, za odrasle pa 70 % vseh naslovov gradiva.

V osrednji knjižnici načrtujemo nakup 180 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska, v enotah pa povprečno 30 tekočih naslovov.

Zagotavljamo raznovrstno gradivo v različnih oblikah in na različnih medijih. Pri neknjižnem gradivu upoštevamo kvaliteto gradiva in potrebe lokalnega okolja, ki pa kaže velik upad zanimanja za izposajo tovrstnega gradiva na fizičnih nosilcih. Za odrasle bomo nabavili video DVD-je kakovostnih in nagrajenih filmov, za otroke pa z predvsem mladinske filme na DVD-jih, ter glasbo in pravljice na zgoščenkah. Zaradi upada izposoje neknjižnega gradiva na fizičnih nosilcih se nameravamo pridružiti Bazi slovenskih filmov, ki bo deloma nadomestila dosedanje ponudbo DVD-jev na fizičnih nosilcih, hkrati pa omogočila uporabnikom dostop do slovenskih filmov v digitalni obliki.

V letu 2026 bomo omogočali dostop do e-knjige v slovenskem jeziku preko platforme CobissEla. Načrtujemo nabavo 100 naslovov licenc zvočnih knjig v slovenskem jeziku preko portala Audibook.

Posebni kriteriji

Z nabavo gradiva želimo ustvariti knjižnično zbirko, ki bo kar najboljše zadostila potrebam različnih ciljnih skupin in okolja. Pri tem upoštevamo demografski in družbenoekonomski okvir območja, ki ga KFBK pokriva.

Sociodemografska analiza kaže visoko zastopanost otrok in mladih, večje število vrtcev ter številna društva, kar vpliva na naš izbor gradiva. Na podlagi te analize so naslednja vsebinska področja pri prioritetah: domoznanstvo, ekološko kmetijstvo, industrijska dediščina, vzgoja ter pohodništvo in planinstvo.

Glede na posebne kriterije bomo kupovali naslednje vrste gradiva:

- Upoštevanje vsebin bibliopedagoških dejavnosti in projektov ter dejavnosti za spodbujanje bralne kulture.
- Glede na bližino dveh osnovnih šol in srednje šole bomo število izvodov gradiva prilagodili potrebam za šolska tekmovanja, maturo in druge šolske obveznosti.
- Upoštevanje interesnih skupin v lokalnem okolju in nabava gradiva s področja alpinizma, vrtnarstva, uporabne umetnosti, psihologije, športa in rekreacije.
- Dopolnjevanje medkulturne zbirke, ki vključuje gradivo v hrvaškem, srbskem, bosanskem, albanskem in makedonskem jeziku.
- Dopolnjevanje zbirke domoznanskega gradiva.
- Dopolnjevanje planinske zbirke.
- Dopolnjevanje igroteke v osrednji enoti in Krajevni knjižnici Komenda.
- Pri določanju števila izvodov posameznega naslova bomo upoštevali ciljne skupine uporabnikov in demografsko strukturo območja, ki ga knjižnica pokriva, ter vsebinsko kakovost gradiva.
- Spremljamo in nabavljamo novosti tekoče produkcije. S tem omogočamo, da bo knjižnična ponudba aktualna.

OBSEG NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN RAZPOREDITEV GRADIVA V MREŽI

V letu 2026 načrtujemo nabavo 4.500 enot knjižničnega gradiva, kar je 122 enot na 1.000 prebivalcev. Višina sredstev nam ne omogoča, da bi dosegli priporočila Standardov, ki je 250 enot na 1.000 prebivalcev.

V občini Kamnik deluje osrednja knjižnica v Kamniku ter krajevni knjižnici Šmarca in Motnik, poleg njiju še potujoča knjižnica. V občini Komenda deluje Krajevna knjižnica Komenda. Knjižnične zbirke v krajevnih knjižnicah odstopajo od priporočil standarda (4 enote na prebivalca), prav tako načrtovan nakup (250 enot na 1.000 prebivalcev). Z nakupom se želimo približati Standardom in priporočilom za splošne knjižnice v osrednji knjižnici v Kamniku in Knjižnici Komenda. V posameznih organizacijskih enotah pa smo omejeni s prostorom, zato načrtovan nakup ne dosega priporočil standarda. Enota v Motniku omogoča

večjo dostopnost do knjižničnega gradiva najbolj oddaljenim krajem v vzhodnem delu občine Kamnik, ki so redko poseljeni. V enotah Šmarca, Motnik in potujoči knjižnici posebno pozornost namenjamu potrebam uporabnikov, ki želijo predvsem leposlovno gradivo in poljudno strokovno gradivo. V te enote usmerjamo večji izbor leposlovnega gradiva, kar pomeni, da je odstopanje od priporočil standardov večje. Dostopnost strokovnega gradiva v teh enotah knjižnice omogočamo z medoddelčno izposajo med enotami knjižnice. Upošteva se tudi, da je s področja Motnika, kot tudi iz krajev, ki jih obiskuje potujoča knjižnica velika dnevna migracija v Kamnik, zato si nekateri uporabniki gradivo priskrbijo iz osrednje knjižnice.

V organizacijske enote razporejamo splošno strokovno gradivo, upoštevamo zastopanost vseh področij. Upoštevamo število potencialnih uporabnikov, demografsko podobo območja in specifične potrebe okolja:

- Komenda: Zaradi bližine vrtca in osnovne šole izbor kakovostnih slikanic in mladinske književnosti, gradivo s področja vzgoje in izobraževanja ter dopolnjevanje igroteke. Izbor strokovnega gradiva in leposlovja za odrasle in mladino. Načrtujemo nabavo 900 enot gradiva.
- Šmarca: Zaradi bližine vrtca in osnovne šole izbor kakovostnih slikanic in mladinske književnosti, gradivo s področja vzgoje in izobraževanja ter izbor leposlovja in strokovne literature za odrasle. Načrtujemo nabavo 300 enot gradiva.
- Motnik: Izbor strokovnega gradiva, ter leposlovja za odrasle in mladino. Načrtujemo nabavo 250 enot gradiva.
- Potujoča knjižnica: Izbor strokovnega gradiva, ter leposlovja za odrasle in mladino. Načrtujemo nabavo 250 enot gradiva.

Urejenost in aktualnost zbirke dosegamo tudi z rednim izločanjem in odpisovanjem zastarelega in poškodovanega gradiva ter dopolnjevanje z novejšim aktualnim gradivom.

PROMOCIJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Knjižnično gradivo promoviramo na naslednje načine: objava člankov v lokalnem časopisu, spletni strani in Facebook, priporočilni sezname, tematske razstave gradiva na oddelkih

knjižnice, razstave domoznanskega gradiva, predstavitve lokalnih avtorjev in sodelovanje s knjižničnim gradivom na festivalu Kamfest, srečanja in pogovori s priznanimi avtorji različnih literarnih in strokovnih del. Promocija poteka tudi preko različnih projektov, ki spodbujajo tematska in poglobljena branja: Srečanja s knjigo, Branje je iskanje, Križnikov pravljичni festival.

DOSTOPNOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN SODELOVANJE V KNJIŽNIČNEM SISTEMU

KFBK v vseh enotah omogoča dostop do vzajemnega kataloga COBISS. S tem je omogočena tudi dostopnost do informacij o kupljenem knjižničnem gradivu. V vseh enotah je prost pristop do gradiva, ki si ga člani lahko izposodijo na dom. Članom dostop do gradiva omogočamo tudi preko medoddelčne izposoje. Za prezenčno izposajo je namenjeno le domoznansko gradivo v osrednji enoti in Krajevni knjižnici Komenda. Gradivo, ki ga v naši knjižnici nimamo, članom priskrbimo z medknjižnično izposajo iz drugih knjižnic po Sloveniji. V vseh enotah uporabnikom omogočamo dostop do svetovnega spleta in elektronskih podatkovnih zbirk.

Prizadevamo si, da je knjižnično gradivo enako dostopno vsem prebivalcem na območju KFBK. Osrednja knjižnica je odprta 55 ur na teden, krajevne knjižnice pa 100% v skladu z Uredbo o osnovnih storitvah knjižnice. Obratovalni čas krajevnih knjižnic smo prilagodili potrebam večine prebivalcev v posameznem kraju.

S knjižnicami v Sloveniji sodelujemo predvsem z medknjižnično izposajo. Z osrednjo območno knjižnico Mestno knjižnico Ljubljana sodelujemo pri digitalizaciji domoznanskih vsebin in izobraževanjih. Sodelujemo s šolskimi knjižnicami iz lokalnega območja pri projektih Rastem s knjigo, Branje je iskanje in bibliopedagoških dejavnostih.

mag. Breda Podbrežnik Vukmir
direktorica

Kamnik, 28.10.2025